

Sadakat, sorumluluk ve bağban olmak

.....
DUYGU DİNÇER *

Değerli okurlar,
Bir önceki sayımızda sadakat ve “sıdkı bütün olmak” konusunda hasbihâl etmiş, ancak meseleye yalnızca kısa bir giriş yapabilmıştık. Bu ve bundan sonraki sayılarda konuyu bir sarmalın katlarını çıkar gibi yavaş yavaş ilerletecek ve sıdkı bütün ilişkilerin teferruatlarını –şimdiki sayımızda olduğu gibi– her defasında biraz daha açarak, ilişkili olduğu diğer kavramlarla biraz daha harmanlayarak genişleteceğiz. Zira sadakat, kıvamını bulmuş bir manevi hüviyete erişmek için zihnin ve gönlün gündeminde her dem taze tutulması gereken önemli bir kavramdır. Aynı zamanda değerli mütefekkirimiz Sâmîha Ayverdi’den ödünçlersek, “hayat karanlığımı ışıkladıran meşale”yi taze ve diri turan en

önemli insani hasletlerden biridir, sadakat. Hatırlanacak olunursa ilk yazımızda evlilik örneğinden yola çıkarak sadakatin “şamandıradan sapmamak” olduğunu belirtmiş ve esasen hâlihazırda bir akit devam ederken ahde vefasızlık etmemenin, o akdi sadakatsizlik davranışı ile ihlal etmemenin önemine değinmiştik. Çünkü evlilik gibi akitler, yalnızca yasal düzlemde karşılık bulan bir bağlanma edinimi değil, Karacaoğlan’ın dediği gibi “ahd-ü aman” eylemeyi yani yemin değerinde bir “söz” vermeyi de imlemektedir. Dolayısıyla mukaddes tutulan bir şeyin şahitliğinde, özün özde karar kılmasını ve bu kararın sorumluluğunu üzerine almasını içermektedir. O hâlde hangi tür ilişki söz konusu olursa olsun, sadakat, özü itibarıyla, teizm düzleminde Rab ile olan ilişkiye (dolayısıyla ahlaki alana); ateizm düzleminde ise etik alana çıkış yapan kritik bir kavramdır. Çünkü sıdk, sahih bir içten bağlılığın alameti ve vaadi olarak insan ilişkilerinde belirlemektedir. Bahsi geçen sorumluluk ise Antoine de Saint-Exupéry’nin Küçük Prenslere adlı öyküsünden alıntılatacak olursak, tilkinin Küçük Prenslere’ye hatırlattığı o kısa ama özlü ifadelerde gizlidir: “İnsanlar bu gerçeği unuttular, sen unutmamalıydın. Evcilleştirdiğin şeyden her zaman sen sorumlusun. Gülünden sen sorumlusun...”
Bu da demektir ki evlilik gibi yakın ilişkilerde

yüklenilen sorumluluk, evcilleştirmeye başka bir deyişle yekdiğeri ile sahih bir bağlanma ilişkisine dayandığından, gönül bağının bağbanı olmayı gerektirmektedir. Söz konusu bağbanlık, üç temel üzerine bina edilmektedir: (1) Kişinin sevdiği kişiye, (2) kendisine ve (3) aralarındaki ilişkiye azami düzeyde ihtimamı.

Yaptığımız temellendirmeden hareketle gönül bağının bağbanı olmak, psikolojik terminolojide Carol Gilligan’ın “özen (bakım) etiği” kavramına tekabül etmektedir. Çünkü asli bakım, kişinin yalnızca manevi dünyasında önemli olan yekdiğerlerini değil, kendisini de bakım ağına dâhil etmesiyle gerçekleşmektedir. Başka bir deyişle kişi, gönül bağında serpilip gelişen maşuk kadar, maşuku maşuk yapan aşıktan – yani kendinden– da her daim sorumludur. Ayrıca kendine ihtimam, Bertolt Brecht’in aşağıda alıntılanan şiirinin imlediği gibi, sevilen için de bir gereksinimdir:

“Sevdiğim dedi ki bana
Sen bana lazımsın!
Bunun için kolluyorum kendimi,
Yoluma dikkat ediyorum
Ve korkuyorum her yağmur damlasından
Beni ezecek diye.”

* İbn Haldun Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü Öğretim Üyesi.